

Examenul de bacalaureat național 2015
Proba E. b)
Limba și literatura slovacă maternă

MODEL

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Prečitajte pozorne ukážku:

Praskovský sa vyznačoval náramnou obrazotvornosťou a básnickým nadaním istého druhu, lebo pri všetkom tvorení a účinkovaní svojom hľadel na to, aby urobil dojem. Rozprávať vedel živo a dopodrobna, lenže nikdy nie pravdu, al svoje výmysly. Bezohľadne luhá a pristrihoval pravdu alebo dojmu kvôli, alebo aby svoju tézu dokázal. Bol prísny mravokárca, oduševnený vlastenec, plakal nad úpadkom krajiny, bol silným zástancom svojej viery a hrešil odpadlíkov. Ale bol sa narodil z katolíckych rodičov, vo svojom mužskom veku prestúpil na evanjelickú vieru a teraz pod účinkom reči a nahovárania Pázmánovho sa zasa klonil ku katolicizmu. Oduševnil sa za každú myšlienku, sľuboval na jej vykonanie veľké sumy, a nedal alebo nič, alebo čím najmenej. Ešte donedávna nesmierne pil; keď začal, neprestal, dokiaľ sa neopil do bezvedomia. Od dvoch-troch rokov prestal tak piť, lebo cítil, že ho to dovedie pred časom do hrobu. Svoj veľký majetok zle spravoval a veľkú čiastku dedovizne utratil, lebo vždy len podľa svojej hlavy konal. Jeho okolie a jeho priatelia mu do očí lichotili, opovrhujúc a okrádajúc ho pritom pri každej príležitosti. Pokladal sa za prebitého diplomata, nikdy nešiel rovným chodníkom, a každý i najtajnejšie jeho úmysly hneď prezrel a prekrižoval.

...

Praskovský vykladal mladým mužom o skaze vysokej šľachty pre nesvornosť. Hovorí hlbokým, vešteckým hlasom:

- *Vidím prichodiť deň, keď vysoká šľachta zmizne z povrchu zeme. Čo je šľachetné, to zhynie, a panovať budú kupčici, kňazi a časom i poddanstvo. Nás neskazí cudzia ruka, samovražedným spôsobom sami prerežeme svoje žily a vykrvácame, áno: vykrvácame.*

- *Smutná je to vec, tá nesvornosť, vzdychol Konôpka a naliať vína sebe i Ondrejovi, - veru smutná. Ale čo má človek robiť – štrngol do Ondrejovho pohára. - Vypime si.*

Praskovský si nasiakal prstami nos, pokýval trúchlivo hlavou a pohládil si bradu. Vtom vošiel do izby husár a oznámil vojaka s Adamom.

Všetci uprene hľadeli na dvere. Vošiel vojak a za ním Adam. Nastalo na chvíľu ticho. Starý Praskovský konečne vzal v známosť, že niekto vošiel do izby, i spýtal sa pomaly:

- *No, koho to vedieš pred nás, Pavol?*

Vojak sa ponížene poklonil, ustúpil nabok a potrhoľ Adama, aby sa staval pred veľkopána.

- *Tohto dragúna zo Sekerovej čaty, veľkopanská milosť, - odpovedal.*

- *No, a kto si ty a akú novinu nám nesieš? – spýtal sa veľkopán hľadiac si bradu.*

Darmo tajiť, ale Adam sa sprvu zajakal a triasla sa mu brada, keď sa zhováral s veľkopánom.

Ladislav Nádaši Jégé – Adam Šangala

Odpovede napíšte na hárok

1. Zaradíte skladbu a autora do literárneho smeru a napíšte tri charakteristiky tohto smeru.

4 body

2. Vymenujte postavy v románe a spresnite hlavnú tému románu.

6 bodov

3. Predstavte životnú drámu Adama.

10 bodov

4. Spresnite umelecké prostriedky, jazyk a štýl, ktorý použil autor v citovanom diele.

5 bodov

5. Napíšte v rozsahu 5 viet obsah ukážky.

5 bodov

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Napíšte v rozsahu jednej strany rozprávanie na tému *Aj preto sa Anička vrátila*. Použite v ňom uvedenú vetu a ďalších 4-5 vhodných vlastných mien.

Poznámka! V zostave textu budete mať na zreteli nasledovné požiadavky:

- kompozíciu textu; myšlienkové celky; logický spád udalostí, informácií **12 bodov**
- používanie vhodných jazykových prostriedkov; rešpektovanie správneho štýlu, používanie špecifickej terminológie **10 bodov**
- rešpektovanie noriem literárneho jazyka; vzhľad práce; pravopis; čitateľnosť; štylistickú úpravu **8 bodov**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

V roku 1880 v časopise *Orol* vyšli **Kritické listy** - 5 listov, ktoré napísali Vajanský a J. Škultéty. Listy sú považované za manifest slovenského realizmu, stanovili, že literatúra má byť: 1. Pravdivá 2. Aktuálna 3 Na vysokej umeleckej úrovni. V centre pozornosti mladej generácie spisovateľov už neboli historické témy, ale súčasnosť a jej problémy, napr. **zemianska otázka**. Zemanovia boli nižšia šľachta, ktorá mala určité privilégiá: mohli voliť a byť volení, mali právo nosiť erb, od sedliakov sa líšili zvykmi, nosili iné oblečenie, medzi sebou si onikali, na svoje postavenie boli veľmi hrdí, neradi sa spájali so sedliakmi a ak sa dostali na vyššie postavenie, veľmi často sa pomad'arčili, základ ich majetku bol v pôde. Autori uvažovali, či sú schopní viesť národ - spisovatelia vychádzali z vlastných skúseností a zážitkov, snažili sa čo najvernejšie zobrazovať skutočnosť - zamerali sa najmä na analýzu charakterov, svoje predstavy už neidealizovali, hrdinom sa stáva obyčajný človek - rozvíjala sa próza, obzvlášť dedinská poviedka a spoločenská novela, v poézii nahradili sylabický verš sylabotonickou prozódou.

Realizmus v slovenskej literatúre

Porovnajte životné dráhy dvoch hlavných hrdinov z dvoch diel slovenského realizmu. Identifikujte prvky realizmu vo vybraných dielach a charakterizujte jazyk autorov. Majte na zreteli nasledovné požiadavky:

- definíciu a charakteristiky slovenského realizmu;
- odôvodnenie výberu spisovateľov /predstaviteľov slovenskej realistickej prózy;
- hlavných hrdinov a ich životné dráhy;
- všeobecné prvky realizmu a konkrétne prvky realizmu vo vybraných dielach; jazyk autorov.

a. Správna myšlienková náplň práce.

20 bodov

b. Vypracovanie práce.

10 bodov

Pre obdržanie týchto bodov sa musíte zaradiť do rozsahu 2 – 4 strán